

23.1 Dublety

Platná PČP doporučují psát mnohá slova se zakončením *-en, -in, -iv, -iva, -ivum, -ivní, -emie, -erie, -on, -onek, -ona, -onka, -ped* jen krátce. Podle Dodatku k PČP ve slovech, kde PČP 1993 uvádějí jen psaní se samohláskou krátkou a předchozí PČP jen se samohláskou dlouhou, je psaní se samohláskou dlouhou rovněž správné. Dodatek tedy vrací více možností zápisu, ale bohužel za cenu drobných nejasností. Úvodní věta (5. bod Dodatku) není zcela v souladu s některými uvedenými příklady. Příklady se netýkají pouze slov psaných původně jen se samohláskou dlouhou, ale jsou zde zahrnuty i původní dublety (*benzin/benzín, penicilin/penicilín, archiv/archív, pasivní/pasivní, citron/citrón, bižuterie/bižutérie* apod.). Proto se respektuje dvojí možnost zápisu jak u slov psaných podle kodifikace z roku 1957 jen se samohláskou dlouhou (*balón, faraón*), tak psaných dlouze i krátce (*benzín/benzin, vitamín/vitámin, acetylén/acetylen, vagón/vagon, kamión/kamion*).

23.2 Slova s dlouhou samohláskou

Některá slova se zakončením uvedeným v 8.1 mají natolik ustálenou délku samohlásky, že je píšeme v tomto zakončení pouze s dlouhou samohláskou. Jsou to např. slova:

-én: *bazén, drén, fenomén, gabardén, holocén, kretén, paleocén, pleistocén, refrén, suterén, suverén,*

-ín: skupina slov označujících textilní látky – *cibelín, etamín, krepdešín, mušelín, popelín, stramín, vatelín;* bytosti – *beduín, filišťín, cherubín, jakobín, kapucín, mandarín, mouřenín, rabín;* barvy – *akvamarín, karmín* a dále např. slova *cukerín, gobelín, hermelín, magazin, mokasín, naftalín, parafín, tramín, zepelín,*

-érie: *sibérie,*

-ón: *archón, fanfarón, kujón,*

-óna: *koróna.*

S dlouhou samohláskou píšeme rovněž většinu přejatých slov se zakončením **-ína:** *angína, balerína, balzamína, cesmína, disciplína, doktrína, drezína, figurína, kolombína, konkubína, krinolína, latrína, limuzína, mandolína, medicína, okarína, pelerína, plastelína, primabalerína, tamburína, trampolína, turbína, vazelína, vitrína.*

Pozn.: Krátce však píšeme např. slova *cukina, gilovina, pagina, serpentina, vagina, želatina.*

dyslalie (porucha výslovnosti, artikulace), *dysortografie* (neschopnost naučit se správně pravopis).

Výrazy s řeckou předponou *dys-* jsou většinou úzce odborné termíny lékařské nebo psychologické, zatímco slova s latinskou předponou *dis-* patří do různých oblastí odborného vyjadřování.

24.2 *Poly-* a *poli-*

Původ slohotvorných prvků *poly-* a *poli-* je v řečtině. První člen složených slov *poly-* má význam ‚mnohý, četný, hojný, různý‘ (v protikladu k *mono-* s významem ‚jeden‘), např. *polygamie* (soužití s několika osobami opačného pohlaví), *polykulturní* (obsahující více kultur), *polychromie* (mnohobarevnost), *polysémie* (mnohoznačnost), *polyglot* (znalec mnoha jazyků), *polyhistor* (znalec mnoha vědních oborů), *polyfonie* (mnohohlasí), *polyhybrid* (mnohonásobný kříženec), *polytechnika* (škola, v níž se vyučují různé technické obory), *polymerace* (chemická reakce molekul v mnohokrát opakovaném spojení do velkých celků), názvy chemických látek jako *polyakrylát*, *polyester*, *polyetylen*, *polymer*, *polysiloxan*, *polystyren*, *polysulfid*, *polyterpen*, *polyuretan*, *polyvinylchlorid*.

Naproti tomu *poli-* vychází z řeckého *pólis* s významem ‚město, obec, stát; městský stát ve starém Řecku‘. Pro městské zdravotnické zařízení proto užíváme pojmenování *poliklinika* (přestože má různá oddělení a lze v ní vyhledat mnohé specialisty). Jde o vžitý způsob psaní, stejně se toto slovo píše i v dalších evropských jazycích (německy *Poliklinik*, francouzsky *policlinique*). Stejný základ mají i slova *policie*, *politika*, *kosmopolitismus*.

24.3 *Více-* a *více-*

První člen složených slov *více-* je latinského původu a má význam ‚místo-‘. K nejfrekventovanějším slovům s touto částí patří *viceprezident* a *vice-miss*; z dalších pak připomínáme *viceadmirála*, *viceguvernéra*, *vicekancléře*, *vicekonzula*, *vicekrále*, *vicemarála*, *vicemistra*, *vicepremiéra*.

Část *více-* nemá s latinou nic společného, jde o slovanské slovo, které má ve složených výrazech (převážně v přídavných jménech) význam ‚několik, skládající se z několika‘, popř. ‚navíc‘: *víceciferný*, *vícečlenný*, *vícedenní*, *vícedílný*, *vícehlasý*, *vícekolenný*, *vicemístný*, *vícenásobný*, *víceslovný*, *víceúčelový*, *víceúrovňový*, *vícevrstvý*. Z podstatných jmen je to *víceboj* (*vícebojař*, *vícebojařka*); v administrativním stylu *vícenáklady*, *vicepráce*.